

MÅTTSUNDARN

Medlemsblad från

MÅTTSUNDS INTRESSEFÖRENING

Nr 17

Årgång 9 2004

Pris 20 :-

Lite spefullt kallades måttsundsborna förr "lojmåttsåtarn" av folk i grannbyarna. Detta för att det fiskades mycket löja här.

Kanske ger byn åter skäl för namnet.

INNEHÅLL:

Innehållsförteckning	sid 2
Styrelsens sammansättning	sid 3
Styrelsen	sid 4
Redaktörerna har ordet	sid 4
Stormötet	sid 6
Måttsundsdagen 2004	sid 8
Sjung med Svempa	sid 14
Måttsundsskolans 10-årsjubileum	sid 16
Måttsunds historia: Hemman nr 15	sid 20
Måttsund 15:7 Knäbb	sid 26
Måttsundskolans projekt med vägverket	sid 27
Konstnärer	sid 28
Fiskare Jan Holm	sid 33
Ny i byn	sid 34
Planering 2005	sid 35

Måttsunds tidigare hemsida är nu stängd. Vår nya hittar du under kommunens <http://byar.lulea.se>

Måttsunds Intresseförenings styrelse: tel.

Karin Vilhelmsson	ordförande	Kläppvägen 14	342 52
Carina Avergren	vice ordf.	Gultmalvägen 43	342 76
Solveig Engström	sekreterare	Långbackav. 12	341 15
Ulrika Malmström	kassör	Långbackav. 41	342 13
Ann Stenman	ledamot	Gultmalvägen 23	343 35
Eva Jonsson	ledamot	Långbrovägen 6	340 51
Peter Lindbäck	ledamot	Långbackav. 7A	341 84
Bodel Blom	suppleant	Måttsunds byav.270	340 41
Katarina Berglund	suppleant	Gultmalvägen 10	343 25

Redaktörer:

Ingrid Vikström	Måttsunds byaväg 296	340 72
mailadress:	ingvik@telia.com	-
Sofia Larsson	Långbackavägen 25	342 28
mailadress:	sofia.larsson@mbox303.swipnet.se	
Bernhard Dragseth	Gultmalvägen 4	341 65
mailadress:	b.dragseth@hem.utfors.se	

Webbredaktör:

Katarina Berglund	Gultmalvägen 10	343 25
mailadress:	to_katarina@hotmail.com	

Styrelsen

Intresseföreningens styrelse fotograferade i samband med stormötet.

Stående: Karin Vilhelmsson, Ulrika Malmström, Eva Jonsson

Sittande: Peter Lindbäck, Solveig Engström, Bodel Blom, Katarina Berglund,

Ann Stenman. På fotot saknas Carina Avergren

Gammelredaktörn har ordet

Den sjuttonde Måttsundarn ligger klar. Den här gången har vi fått ytterligare förstärkning inom redaktionen. Sofia har i sommar fött en liten dotter. Trots att hon nu har tre telningar, har hon bestämt sig för att använda en del av föräldraledigheten till att studera. Vilken energi! Att hon då vill trappa ner lite på engagemanget vad gäller tidningens framställning, har jag förståelse för. Dock har hon lovat att ta på sig en del uppgifter och göra vissa reportage, vilket visar sig även i detta nummer.

Den som nu övertar det tekniska vid datorn är Bernhard Dragseth. Detta är mycket glädjande och jag kan bara hoppas att han finner jobbet stimulerande och håller ut i många år.

Bernhard och hans fru Eva har bott i Måttund några år och de flesta bybor har nog gjort deras bekantskap. Ändå kan det väl vara på sin plats att de får presentera sig här.

På sista stormötet blev jag tillfrågad om jag ville bli en av redaktörerna för Måttundarn och jag lovade prova på detta nummer. Hoppas att jag lyckas göra ett lika bra arbete med tidningen som Sofia har gjort.

Jag har arbetat på F21 sedan 1967 och blev pensionär i mars 2000. Jag och min fru Eva har varit bosatta i Måttund nu i 14 år och vi trivs bra här.

Här är en bild av oss taget på Sikfors camping

Stormöte för intresseföreningen

Den 13 oktober hölls ett välbesökt stormöte i medborgarhuset. Karin Vilhelmsson hälsade alla välkomna och berättade hur styrelsen vill arbeta. Intresseföreningens styrelse vill vara spindeln i nätet. Det bör i föreningen finnas många undergrupper som jobbar med olika projekt. Önskan är att många är engagerade, så behöver var och en inte göra så mycket.

Måttsundarns redaktion behöver fler medhjälpare. Om man är intresserad tar man kontakt med Ingrid Vikström. Om man vill dokumentera något till Måttsundarn kan man låna föreningens digitalkamera.

Tomas Lejon och Solveig Engström berättade hur arbetet med aktivitetshallen fortskrider.

Solveig berättade också om ett projekt som skolan haft tillsammans med Vägverket. Resultatet av detta arbete ska tas med i förstudien som görs beträffande Måttsundsvägen och Måttsunds byaväg. Man tittar alltså på om dessa vägar går att göra säkrare

Ingrid Vikström vill bilda en arkivgrupp inom intresseföreningen. Hon vill också ordna berättarkvällar, där äldre personer berättar om hur det var förr. Styrelsen lovar att ordna dessa kvällar i början på nästa år. Ingrid ordnar innehållet.

Gruppen som jobbar med projektet "lägenheter i byn" har lämnat förslaget till Bo Öström. De ska kolla upp med honom om intresse finns.

En diskussion om byggstoppet i byn fördes.

Karin Vilhelmsson berättade lite om hur högstadiegruppen arbetar. Diskussionen om högstadium i Antnäs är fortfarande aktuell.

Katarina Berglund informerade om att antalet dagisplatser i byn är för få. Luleå kommun har lovat att se över detta.

Nästa sommar firar Måttsundsdagen 10 år. Om du har idéer kring hur man skulle kunna fira detta, så hör av dig.

Föreningens hemsida ligger nu under Luleå kommuns hemsida under "Byar i Luleå".

Barnen i årskurs 6 hade tillsammans med föräldrarna ordnat gott fika till mötet.

Det är roligt att stormötena är välbesökta. Vi ser fram emot nästa möte.

Styrelsen.

Måttsundsdagen 2004

Även den nionde upplagan av Måttsundsdagen kunde förläggas till skolgården. En enda gång har vi, på grund av regn, tvingats hålla till i Medborgarhuset. Men visst var medlemmarna i arrangörskommittén lite oroliga över vad vädrets makter kunde ställa till med. Dagarna innan hade det regnat och vi var förvarnade om att det skulle kunna bli skurar också på lördagen den 21 augusti. Men det ordnade sig, bara några enstaka droppar kom, men det var inget som störde den glada stämningen.

Det behövs många villiga armar för att genomföra ett sådant arrangemang. Och framförallt någon som håller samman det hela. Ännu har Eva Jonsson ork och engagemang att stå i spetsen för tillställningen och det är vi tacksamma för. Och nästan hela släkten lyckas hon mobilisera. Utan dem skulle det inte heller fungera.

Någon månad tidigare samlades kommittén för att dra upp riktlinjerna. Sen blev det ytterligare en träff för att bland annat fördela arbetsuppgifter. På fredagen samlades ett antal damer i skolans kök för att koka palt.

Paltkokning

Det stora dragplåstret denna dag var duon Let's dance från Piteå. Visst är Piteå känt som grogrund för kända politiker och underhållare men att dessutom den manlige parten i musikerparet har sina anor i Måttsund bör väl bara förstärka kvalitén. De båda är Bernt Kurkkio och hans sambo Elvy Engström. Vi kunde konstatera att publiken stannade kvar så länge de båda höll igång och det var väl bevis nog för att deras framträdande var uppskattat.

Några barn fick chansen att uppträda som refrängsångare vilket de gjorde med liv och lust.

Andra började helt spontant att dansa och när ²Svenne Hedlund² plötsligt uppenbarade sig kunde inte heller den kvinnliga lite äldre publiken hålla benen i styr.

Som vanligt kunde alla den här dagen smörja kråset med palt, hamburgare, rökt abborre, våfflor, och kakor med kaffe. Några hantverkare bjöd också ut sina alster. Programmet i övrigt omfattade tombola, hantverkslotteri, fiskdamm, tipstävling, föredrag och filmföreläsning. Den senare svarade några unga grabbar för.

I.V.

Sjung med Svempa

“Sjung med Svempa” löd uppöpet som bjöd alla måttundare och andra intresserade till idrottsplanen en underbart vacker försommarkväll. Vi var nog många som undrade: Vad har nu Intresseföreningen hittat på?

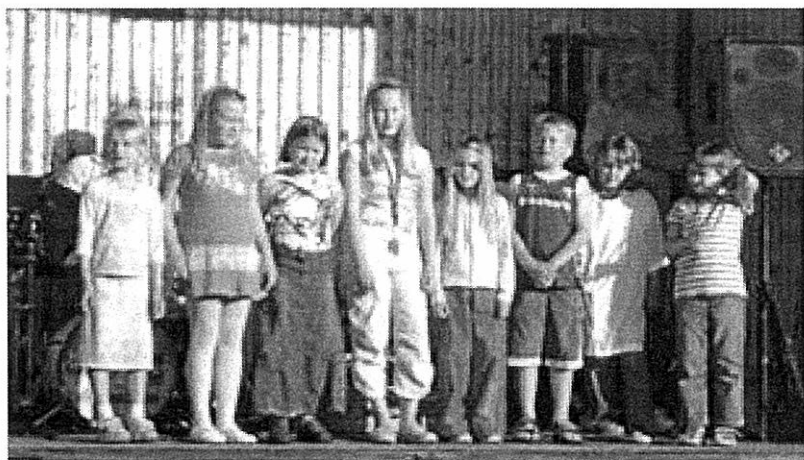
Men folk kom, cyklande eller promenerande både med och utan barnvagn. De allra yngsta torde stått för en mycket hög procent.

Vi fick veta att detta var ett projekt som Luleå kommun delvis sponsrade men som Intresseföreningen stödde med ett antal kronor. Genom tombola och kaffeservering med gott fikabröd till fick arrangemanget ett finansiellt tillskott.

Den musikaliska kvartett som underhöll oss reste i sommar runt i olika byar inom kommunen för att bjuda på en stunds ²skansenkväll². Svempa och hans kumpaner visade sig vara ett gäng något grånade herrar i den övre medelåldern. Men det var absolut inte frågan om stela fingrar eller knarriga röster.

En del lokala förmågor framträdde också. Malin Engström bjöd på solosång och en för just detta tillfälle bildad barnkör sjöng också. Tre flickor visade prov på linedance. I övrigt får fotona berätta

Måttsundsskolans 10-årsjubileum

Hela veckan innan jubiléet bar vi stockar till kolmilan och byggde den. Vi klöv också ved till tjärdalen. Det var tungt men roligt. Det var många som hjälpte oss. Lennarts farbröder Ingemar och Rune, Ansgar Vågberg och Rune Vikström hjälpte oss jättemycket.

Kvällen började med att Musikskolan sjöng och ledde allsång. Det fanns ett lotteri som man kunde vinna finfina saker på.

Man kunde också gå en tipsrunda. På den kunde man vinna sportflaskor och mycket annat.

Det fanns också ett ställe som man kunde vinna godis på. Då skulle man kasta bollar. Man kunde äta hamburgare, rulltårta och slobben. Alla skolbarn hade fått en lapp där det stod att de kunde äta gratis hamburgare, rulltårta och dricka läsk

Gamla elever och personal hade bjudits in att äta tillsammans i matsalen. De fick jättegod mat.

Tjära och kol kunde man köpa.

Det fanns också ballonger med helium i. Tjärdalen blev klar under kvällen och vi tog rätt på tjäran. Kolmilan däremot behövde vaktas hela natten. Det gjorde sexorna och lärarna. Nu finns det prima kol och tjära att köpa på skolan.

Tidningen kom och intervjuade några barn så det blev ett reportage i Kuriren. Det var många människor som besökte skolan under jubiléet, kanske 200 eller fler.

*Emelie Svanber, Adelina Briehem, Isak Lejon
Rebecca Nilsson och Johannes Öhman*

Måttsund nr 15 Stamhemman "Föschmäsch"

Den förste brukaren man med absolut säkerhet kan knyta till hemman nr 15 är soldaten **Nils Pålsson**. Denne står som brukare till gården från år 1694. Troligen har hemmanet funnits även dessförinnan. Jag har försökt placera någon annan knekt här och kommit fram till att det möjligen kan ha varit **Olof Larsson Bråttom** och hans hustru **Kierstin** som förekommer i längderna mellan åren 1674 till 1681.

Nils var enligt dödboken son till Pål Nilsson i Gäddvik och hans hustru Margeta. Mantalslängden 1655 för Gäddvik upptar bonden Pål Pålsson och de följande åren finner man där hustrun Margeta. Möjligen handlar det om en felangivelse i dödboken och att fadern heter Pål Pålsson. 1681-1691 svarar Nils Pålsson för faderns hemman. Han benämnes 3:e-mans Knekt och övriga som upptas i längden är hustrun, en piga och en 60 år gammal inhyses, troligen modern.

Från 1694 finns Nils Pålssons familj i Måttsund. Samma år kan man i Soldatrullorna läsa att den 43-årige soldaten "*Nils Pålsson Giedda gammal och siuklig, tjent 20 år, får afsked och hafver han sitt hemman att bruka*". Hustrun är troligen dotter till Olof Ersson och Karin Jönsdotter Måttsund nr 3. Till och med år 1711 är det antingen Nils Pålsson, hustru **Marit** (1708) eller pigan Marget som svarar för hemmanet. 1712, efter föräldrarnas död, är pigan Marget Nilsdotter skriven för hemmanet som dock betecknas som öde. Av boupptecknings- och förmyndarhandling kan man anta, att Marget är något efterbliven och inte har förmåga att ta vara på sig själv. Marget Nilsdotters öde har berört mig mycket. Jag har tidigare skrivit om henne i Måttsundarn nr 7 sidan 7.

Från 1714 bebos gården av knektänkan Karin Humbla och hennes treåriga dotter Kierstin. Maken Erik Andersson Humbla hade då stupat, troligen i Numünde i nuvarande Lettland, dit han kommenderats i maj 1710. Familjen hade bott på grannhemmanet nr 8 Humbla varifrån änkan måste flytta sedan svågern Anders Andersson efterträtt sin bror som soldat för roten.

Åren 1718-1720 antecknas att gården är öde. 1721-22 beskrivs Karin Humbla som gammal och utfattig. Hon bodde dock kvar på gården tillsammans med dottern Kierstin och inhyses pigan Marget. Mellan åren 1724 och 1733 är det dottern, pigan Kierstin Ersdotter, som är antecknad som brukare.

Ur 1728 års Hemmansrannsaking:

Nils Pålsson nu pigan Cherstii Eriksdotter Öpen jord 6 skl. 3 skl. i linda. Sanddrefwig åkerjord, swag eng, kan intet föda mer än 2 kor. Skog och betesmark, litet notfiske. Gården alldeles förfallen och utruten. Ingen manshielp.

År 1739 gifte sig Kerstin Ersdotter med avskedade soldaten **Hans Persson Knort** från Smedsbyn. Makarna fick dottern Ingeborg, men hon dog bara 9 dagar gammal. Sju år senare dog Kierstin, 36 år gammal, och utan att ha fött fler barn. I dödboken kallas hon Andersdotter, men hennes far är troligen förväxlad med farbrodern Anders Andersson Humbla.

Nästa brukare var också en knektänka. Hennes namn var **Margareta Johansdotter Förstman**. Margareta var född i Långnäs 1702 och änka efter soldaten Hans Nilsson Förstman. När de båda barnen föddes, Catharina 1736 och Nils 1739, var familjen bosatt i Skäret.

Det var antagligen Margareta Förstman som fick ge hemmanet sitt namn Förstmans (Föschmäschen)

Vid 1750 års jordrannsaking beskrivs hemmanet som följer:

1/8 Mantal Skatte. Bebos af änkan hustru Margeta Förstman, som intyges wara flitig, men förmedelst fattigdom ej kunnat hemmanet fullleligen bebygga och bruka. Åkerjorden upgafs wara öppen til 1 1/4 tunnans utsäde och ängarne af indrägt, at en häst, 4 kor, 5 får och 5 getter hafwa deraf utfordring. Inberäknad 3:ne lass äng i Alwik.

De båda barnen fortsatte att bruka gården efter moderns död 1770 och Nils skrevs som bonde, men dog ogift 1782 bara 42 år gammal. Hans syster Catharina gifte sig året därpå, 46 år gammal, med den endast 31-årige "Candidaten Johannes Hultin" från Kalix.

En kort tid brukades hemmanet av Arendt Johansson. Han kallades nybyggare från Degervattnet i Råneå, när han gifte sig med Catharina Olofsdotter från Lappträsket nr 1. Paret fick en son, Johannes 1789, men i samband med att hustrun två år senare skulle föda deras andra barn avled hon.

Arendt Johansson gifte om sig med en änka från Bredåker och flyttade dit med sonen. Även den andra hustrun hette Catharina Olofsdotter. Näste ägare blev **Nils Olofsson** född 1765. Han hade vuxit upp på kronohemmanet nummer 16, dit hans föräldrar med Nils och tre döttrar hade kommit omkring 1770. Fadern hade tidigare varit soldat i Nederkalix. I Måttsund föddes ytterligare tre barn.

1789 gifte sig Nils med den 19 år äldre **Anna Larsdotter** från Rosvik. Hennes föräldrar var soldaten Lars Rosenmark och Elsa Jonsdotter.

Omkring 1790 blev Nils Olofsson ägare till Föschmäschen som 1820 fördubblades, när han köpte 1/8 mantal av hemman nr 3 Äirik. En son, Isak född 1801, är upptagen i husförhållsboken men därefter struken. Han återfinns varken i födelse- eller dödbok. Uppgiften i husförhållsboken bör vara en ren felskrivning. Detta år föddes en Isak på hemman nr 14 och troligen är det han som avses. Det är väl högst tveksamt att Anna skulle ha fött en son vid 55 års ålder.

Efter hustruns död 1822, gifte Nils Olofsson om sig. Denna gång valde han en betydligt yngre kvinna. Själv var han 57 och bruden, **Anna Magdalena Olofsdotter** från Alvik, var 31 år vid vigseln. Hon hade en syster som var gift i Måttsund, Brita Cajsa Olofsdotter på hemman nr 11 Häsch.

På gården bodde också som inhyser Nils Olofssons syster Anna, svågern Henric Forsman och deras dotter Anna Magdalena. Även hustruns mor, änkan Anna Hansdotter, fick senare sitt hem hos dottern och svärsonen i Måttsund.

1835 dog svågern Henric Forsman av lungsjuka, 1837 hustruns mor Anna Hansdotter och 1839 Nils Olofsson själv. Forsmans hustru flyttade till Paal, där dottern Anna Forsman var gift med Nils Petter Boman.

På gården fanns därefter bara den ensamma änkan Anna Magdalena Olofsdotter. Hon fortsatte, att med hjälp av dräng och piga, bruka hemmanet i åtta år. Men 1847 gifte hon om sig med änkingen Olof Lundström i Ersnäs och flyttade till honom. Året därpå sålde hon gården till sin brorson **Emanuel Emanuelsson Vikström**.

Emanuel var bara 21 år gammal, men till Måttsund flyttade också hans föräldrar Emanuel Olofsson Vikström och Maja Lisa Jakobsdotter samt den 16-årige brodern Johannes. Båda föräldrarna var födda i Alvik där de också brukat ett hemman. Jag har fått uppgift om att denna gård var belägen i Bjursträsk, att bostadshuset hade brunnit ner och att familjen därefter haft sin bostad i ett härbre.

Tre år efter flytten till Måttsund hade Emanuel hittat sin hustru i granngården Håmbel. Hon hette **Lisa Greta Johansdotter**.

Brodern Johannes gifte sig 1860 med Maja Brita Johansdotter från nr 9 Jåones. Se nr 9 Jåones-Häsch!

Emanuel och Lisa Greta fick sex barn, först två söner, Anders född 1852 och Emanuel 1855 och därefter fyra döttrar, Maria 1858, Emma 1862, Hanna 1865 och Greta 1871.

Anders gifte sig 1874 med Sofia Thelin från Kallviken. De blev ägare till hemman nr 3 Äirik, där de också drev handelsbod. Familjen sålde 1889 sitt hemman och flyttade till Luleå.

Emanuel gifte sig 1881 med Sofias kusin Margareta Thelin från nr 2:5 Janihansch och blev bonde på hennes föräldragård.

Maria gifte sig 1894 med Axel Winblad von Walter. Makarna drev först handelsbod i Ersnäs, men flyttade efter några år till Heden och senare till Råneå.

Emma förblev ogift. Hon dog i föräldrahemmet av lungsot endast 35 år gammal. Hanna utbildade sig till småskollärare. Hon gifte sig 1890 med handlanden Frans Ulrik Eriksson från Heden i Överluleå socken.

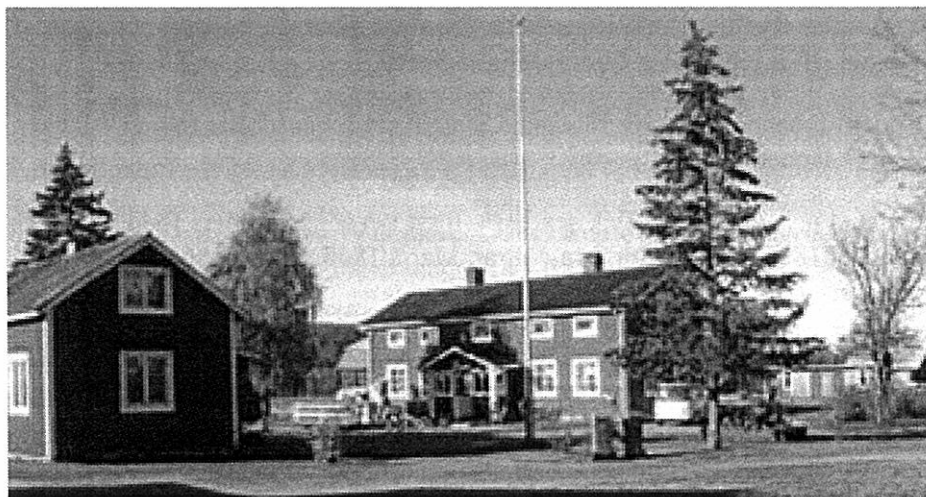
Greta gifte sig 1899 med kolpotören Petter Anton Gustafsson från Antnäs.

1894 sålde Emanuel Vikström hemmanet till sin 24-årige brorson Alfred Vikström. Köpeskillingen var 4000 kronor men var kopplat till ett undantag. Detta innebar bland annat att Emanuel och hans hustru skulle ha kökskammaren som sin bostad.

De första fyra åren torde de dock ha nyttjat hela gården, eftersom Alfred då var dräng hos sin kusin, Emanuel Vikström den yngre, i Janihansch.

Alfred var yngste son till Johannes Vikström. Han var knappt tre år och hans bröder 6, 9 och 12 år när modern dog i barnsäng. Den dotter hon födde togs om hand av sin mormor men levde endast i ett och ett halvt år.

Tre år efter moderns död avled också fadern. De fyra sönerna blev fosterbarn hos olika familjer i Måttsund.

Föschmäs 2004

Alfred Vikström flyttade strax före sitt giftermål 1899 till sitt förvärvade hemman. Hustrun var småskollärarinnan **Amanda Eriksson** från Ersnäs. Förutom att hon blev lantbrukarhustru, med de krav som förr ställdes på en sådan, födde hon åtta barn och tjänstgjorde i Måttunds skola. Dessutom skötte familjen mellan åren 1917 och 1958 byns telefonväxel, tidvis dock med hjälp av anställd telefonist. Se Måttundarn nr 9 sid. 5-7!

Alfred och Amanda Vikströms äldste son, Evert född 1899, gifte sig med Ethel Sundström och byggde upp ett nytt hemman, nr 39 Ojakern (Öåkern), som delvis bestod av en avstyckning från hemman nr 15.

Nils född 1900 blev bonde på hemmanet nr 10:4 Ståornits.

Torsten född 1902 var föreståndare av Konsumbutiken i byn och drev dessutom taxirörelse. Han var gift med Lilly född Olofsson och de fick 1931 sonen Brage. Hustrun avled när Brage var drygt årsgammal. Torsten flyttade då hem till Föschmäs och där fick också sonen växa upp.

Berta född 1905 gifte sig med Harald Sundström och flyttade till hemman nr 13:11 Nöy-Ola.

Artur född 1906 gifte sig med Edit Larsson från nr 3 Äirik. Makarna var bosatta i Sörsundet.

Bertil Vikström född 1908 blev näste ägare och brukare av Föschmäscher. Frida född 1910 gifte sig med Filip Nordqvist och blev bondhustru på Engströms hemmanet.

Anna, född 1912 gifte sig med Martin Sundberg från Rinneln. Dessa makar renoverade hemmanets bagarstuga och fick där sitt hem. Men det var i huvudbyggnaden som man oftast träffade på Anna. Eftersom Bertil förblev ogift och hon efter moderns död och systrarnas flyttning var enda kvinna på gården, fortsatte hon att vara dess husmor.

Alla syskonen är nu döda. Berta var den som fick leva längst. Hon avled i augusti förra året 98 år gammal. Ett äldre foto med medlemmar ur familjen framför Föschmäschergården var publicerat i Måttsundarn nr 4. Där fanns också en intervju med Berta.

Hemmanet ägs numera av Göran Sundqvist och gårdens hus av Kenneth Grönberg och Susanne Viklund. Adressen är Långbrovägen 14.

Föschmäscherhemmanets bomärken har skiftat med dess olika brukare. Det första som jag har hittat är Margareta Förstmans.

Hennes son Nils Hansson använde samma bomärke men något förenklat.

Nils Olofssons var helt annorlunda.

Hans hustru Anna Magdalena utökade det med en extra krumelur.

Det sista bomärket bör ha nyttjats av Emanuel Vikström.

Måttsund nr 15:7 Knäbb

Omkring år 1900 sålde Alfred Vikström en del av sitt hemman till brodern **Johannes Vikström**. På en bergsknalle vid skogskanten på Öbergets sluttning byggdes den nya gården upp. Efter sitt läge kom den att få namnet "Knäbb".

Johannes gifte sig 1897 med **Elina Olofsson** från Kallax. Hustrun hade också sina rötter i Måttsund eftersom hennes fars var född i Häsch. Makarnas första hem var i Håmbelhemmanets bagarstuga. Där föddes deras förste son Assar 1898. År 1900 föddes Odal, 1902 Atle och 1914 "sladdbarnet" Uno. Dessutom fick Elinas systerdotter Dagmar Palmgren sitt hem i Knäbb. Om anledningen till detta har Dagmars son Bertil Öström berättat i Måttsundarn nr 13 sidan 29.

Assar Vikström gifte sig 1922 med Davida Gustavsson och blev bonde på hennes föräldragård nr 16 "Sävelinsch".

Odal gifte sig 1925 med småskollärarinnan Inez Öhman. Han var först brevbärare och senare poststationsföreståndare i Måttsund. Se Måttsundarn nr 8 sidan 7!

Atle gifte sig 1925 med Kristina Eriksson. Makarna drev färghandel i Boden.

Dagmar utbildade sig till småskollärare. Sedan hon 1930 gift sig med Robert Öström blev hon bondhustru på hans hemman nr 2:7 Janihansch.

Uno Vikström gifte sig 1941 med **Alva Johansson** från nr 7:7 Bälinsch. Makarna blev brukare av Knäbb samtidigt som Uno hade arbete på glasmästeri i Luleå. De fick barnen Irma 1942, Harry 1945 och Inger 1960.

Irma avled hastigt 1998 och Harry avled innevarande år. Inger med familj är bosatt i Bergnäset.

I.V.

Det blev Unos dotter Irma och hennes make Torbjörn Ahlfort som övertog Knäbb och byggde en ny villa där bagarstugan tidigare haft sin plats. Nu bor Torbjörn här tillsammans med sin nuvarande hustru Barbro.

Måttsundsskolans projekt med Vägverket.

När vi fick börja jobba med vägverksprojektet fick vi först rita en karta på vår skolväg. Sedan fick vi skriva vad som var farligt på vår skolväg.

I biblioteket satte vi nålar på en frigolitskiva som visade var vi bor, leker och på farliga ställen. Vi ritade kartor tillsammans i grupper där vi brukar vara. Sen ritade vi en karta om vår drömskolväg.

Vi gick också ut och mätte farten på bilarna. En sträcka på Måttsunds byaväg och en sträcka på Kallaxvägen.

Vi hade en uppvisning på allt vi gjort. Åsa och Tomas från vägverket var här den kvällen och pratade om vad vi hade gjort under den här tiden.

Vi har jobbat med det här projektet för att vi ska få en säkrare skolväg. Alla hoppas att vi får det.

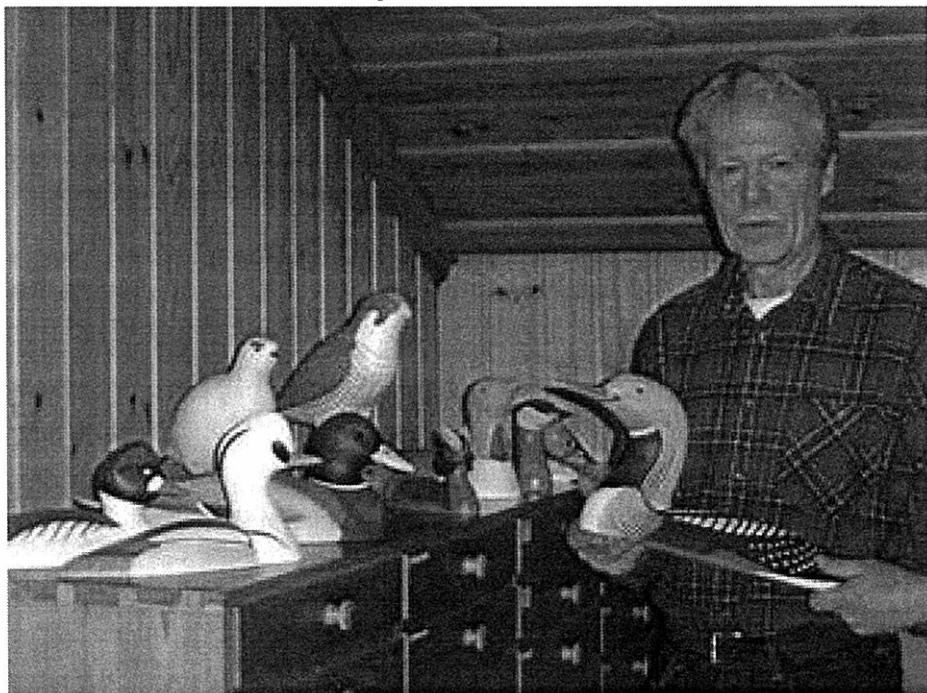
Jenny och Linnea

Besök hos konstnärsparet Allan och Marita Bergström

I flera av Måttundarns tidigare utgåvor har vi presenterat konstnärer eller konsthantverkare som bor inom byn. I samtliga fall har det handlat om ett intresse som de intervjuade har haft som hobby. Den här gången har jag besökt två proffs på konstområdet. Det är äkta makarna Allan och Marita Bergström, som har sitt stora intresse och begåvning som yrke. Båda är bildlärare med examen från Konstfack i Stockholm.

Naturintresset är drivkraften

Allan är född i pitebyn Hälleström. Redan som barn visade han ett stort natur- och djurintresse, som bland annat yttrade sig i att han som tioåring började tälja i trä, framför allt fåglar som han också målade. För detta blev han uppmärksam i bland annat Hemmets Veckotidning. Många ville köpa hans alster, men när beställningarna från olika platser i landet blev alltför omfattande kändes det mest betungande. Några stora förtjänster handlade det inte heller om. När Allan var i 17-årsåldern la han undan kniven och först 25 år senare kände han lust att ta fram den igen.

Då märkte han genast att känslan för formen fanns kvar, men att det var svårare att hitta rätt i målandet av fåglarna. Han jobbar fortfarande en del med trä men formar nu också sina fåglar i lera som sen bränns och målas med oljefärg. Målet är att skapa en komplett samling av de cirka 200 fågelarter som lever i Norrbottens kustland.

Efter folkskolan arbetade Allan i affär men när ²lumpen² var avverkad fick han jobb på Piteå-Tidningen som annonskonsulent. Där hade han nytta av sin begåvning att teckna. 1963 startade konstlinjen vid Sunderby Folkhögskola. Allan sökte och blev antagen som elev i den första årskullen. Det var hög kvalitet på både skola, lärare och elever och de flesta av de första årens elevgrupper som sökte kom in på Konstfack. För Allans del var målet att bli teckningslärare, som det då hette.

Hittade varandra på Konstfack

Detsamma gällde för Marita, som kom från Kristinehamn i Värmland, men som genom sin mamma hade starka band till Dalarna. Hon hade också tecknat och målat sedan barndomen. Efter den fyraåriga utbildningen hade Allan fått nog av storstan och längtade hem till den norrbottniska naturen, till skogen och jakten. Marita var flyttbar och kunde tänka sig en framtid i norra Sverige. Båda fick anställning som teckningslärare i Luleås skolor 1969.

Marita har större delen av tiden sedan dess arbetat vid Örnässkolan. Under åren som mamma till tre barn vid sidan om yrkesarbetet fanns det väl inte så mycket tid över för det egna konstutövandet. Men nu har hon möjlighet att ägna det mera tid. Marita visar många färdiga alster.

Det som mina ögon först dras till, är två färgsprakande målningar där gladiolusens kalkar avbildats starkt förstorade. Tyvärr kan inte en svart-vit bild ge rättvisa år målningarna.

Marita är mycket litteraturintresserad och i böcker får hon många gånger idéer till sin konst. Hon arbetar både med olja och akrylfärger och ibland kombineras dessa. En teknik som hon ägnar mycket tid åt är koppargrafik och Marita försöker förklara för mig mycket okunniga hur detta går till. Det sista skedet i framställandet av dessa alster sker i Grafikverkstaden på Kronanområdet, medan målningarna görs hemma vid staffliet i ateljén på övervåningen i Ooll.

Marita har visat sina alster i flera utställningar, bland annat Vårsalongen på Konstens Hus i Luleå och nu senast i Upplands Väsby, men har aldrig haft någon separat utställning. Det är dock något som hon inte är främmande för. Men då måste jag ha mer att visa, menar hon. Själv får jag intryck av att det finns en hel del att visa redan nu, när jag ser travarna av dukar längs väggarna.

Allan har under många år haft tjänst som lektor i bild vid Lärarlinjen på Universitetet. Där har han också drivit forsknings- och utvecklingsprojekt om barns bildutveckling, framförallt inom tredimensionella tekniker. Då har bland många andra de egna barnen varit hans studieobjekt. Detta har resulterat i en del kurslitteratur för lärare och lärarstuderande samt att han anlitats som föreläsare vid studiedagar.

Trots att Allan inte uppnått pensionsåldern, sa han för två år sen upp sig från tjänsten vid Universitetet. Han tyckte att bildämnet, liksom de övriga kreativa ämnena, efterhand fick allt mindre plats i lärarutbildningen och kände sig inte tillfreds. Nu kan han ägna sin tid åt sina övriga intressen. Förutom projektet med fåglarna i keramik är det skogsarbete, fotografering med i första hand naturinriktning och jakt med de båda finska stövarna Kiiri och Trixa. I fotoarkivet finns mer än 20.000 bilder, som bland annat använts i bildspelsproduktion.

Tidigare har Allan skrivit och gett ut en bok om finska stövare och ytterligare en bok är snart klar. Han går under benämningen "finnstövarprofessorn" i hela Norden och har bland annat fått Finska stövarklubbens förtjänsttecken i guld för sitt stora engagemang för rasen.

1970 flyttade Allan och Marita till Måttsund och "Ooll". Förutom gårdens vackra läge med utsikt över Måttsundsfjärden är platsen perfekt för en fågelintresserad, med närheten till barr- och lövskog, odling och hav. Ornitologerna har en s k Tomt-100-lista för hela landet. Här har Allan noterat 161 fågelarter och finns därmed bland de allra främsta i Norrbotten.

Tomten har under åren också nyttjats för odling i stort format, om man jämför med andra nottbottniska trädgårdstomter. Det mesta i växtväg är prövat men idag är det i huvudsak blommor, de vanligare köksväxterna och växthussorter som man odlar för husbehov.

I.V.

Fiskare – Jan Holm

Fiskaryrket har idag blivit så ovanligt att det är en raritet att stöta ihop med en yrkesfiskare. Själv kände jag inte till att byn hade sin egen yrkesfiskare och då det precis var löjfiskesäsong passade jag på att be om att få titta in en kväll på en snabbvisit och visst fick jag det.

En kulen höstkväll gör jag så mitt besök hos Jan Holm för att se hur det ser ut när man tar hand om den stora löjfiskefångsten. Löjfisket är en av årets begivenheter för en fiskare kan man gissa. Det pågår bara 5 veckor under hösten och då är det bråda tider då rommen, Bottenvikens egna guld, ska bärgas.

Längst upp efter Engströmsvägen ligger Jan Holm hus och massor av bilar på gården visar mig vilket hus som är det rätta. I det stora garaget lyser det i höstmörkret och vittnar om full aktivitet. Dörrarna slås upp och en kvinna kommer och bär på burkar av färdig löjrom. Där inne arbetar ett tiotal med dagens fångst. Det råder en uppsluppen stämning i ett glatt gäng i alla åldrar. De är uppdelade på tre stationer och alla verkar de veta vad de har för uppgift i rom-produktionen. 3000 kg har fiskats under denna dagen vilket är en normal fångst. Mellan sex och tio på kvällen under hela löjfiskeperioden arbetar man med att ta hand om fisken. När rommen klämts sparas fisken. Den skickas då till en finsk fabrik för att bli djurfoder.

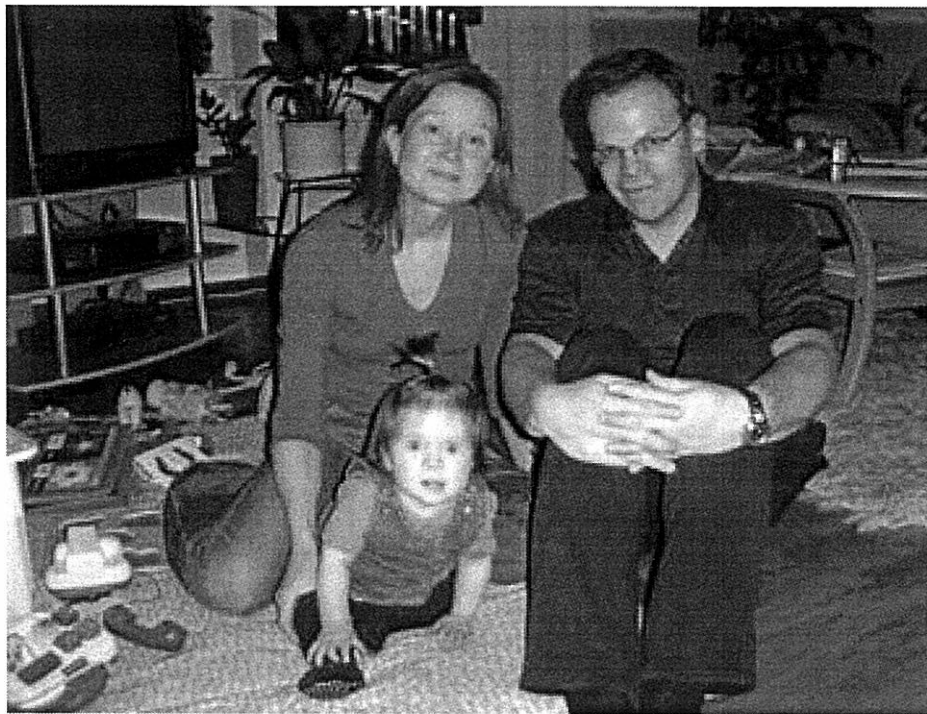
Jan Holm har fisket som heltidsförsörjning. Tillsammans med en partner fiskas det löja på hösten och lax under laxsäsongen. De utgår från hamnen i Lövskär och fiskar löjan i havet mellan Germandön och Sandön.

Det var sannerligen en upplevelse att se de stora lådorna fulla av löja men också en del andra fiskar. Ett ovanligt yrke som gör att man kan kalla Måttsund för en levande landsbygd vid kusten, vad roligt!! När jag lämnar "löjromsfabriken" ska lamporna lysa om kvällen i flera veckor till.

Sofia

Ny i byn

Vi är Bertil Sundström 45, Inger Johansson 38 och Milla 10 månader på julafton. Bertil kommer från Boden och arbetar som personalchef för NCC i Norrbotten, Inger kommer från Umeå och arbetar (när hon inte är föräldraledig) som sjuksköterska på Sunderbysjukhusets akutmottagning.

Vi köpte huset i Måttsundsrönningen den 18 december 2002.

Bertils intressen: fiske, bilar, motorer och bowling. Ingers intressen: skidåkning och löpning. Våra gemensamma intressen: resor, vistas i naturen året runt, åka ut med båten (enda kvarvarande Jämtöbåten i Måttsundshamnen).

Våra grannar heter också Sundström & Johansson! Fast vi är inte släkt på något sätt.

En resa till Marocko senare i vinter väntar oss. Lilla Milla följer naturligtvis med.

ÅRSPLANERING 2005

Aktivitet	Datum, kl	Deltagare
Styrelsemöte	20 januari, 19.00	Styrelsen
Årsmöte	24 februari, 19.00	Alla bybor
Styrelsemöte	24 februari, 21.00	Styrelsen
Styrelsemöte	7 april, 19.00	Styrelsen
Stormöte	25 april, 19.00	Alla bybor
Valborg	30 april, 19.00	Alla bybor
Styrelsemöte	12 maj, 19.00	Styrelsen
Städdag i Såte	5 juni, 10.00	Alla bybor
Måttsundsdagen	20 augusti, 12.00-15.00	Alla Bybor
Enkel pubafton	20 augusti, 20.00-01.00	Alla Bybor
Styrelsemöte	15 september, 19.00	Styrelsen
Stormöte	3 oktober, 19.00	Alla Bybor
Styrelsemöte	10 november, 19.00	Styrelsen
Adventsfika	27 november, 12.00-15.00	Alla Bybor

God jul

Och gott nytt år

Önskar

Måtsunds inresseförening